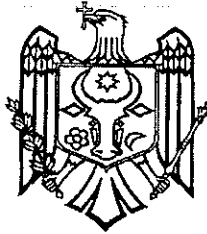

**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail:
cac@justice.md
Tel. (022) 63-53-53; Fax: (022) 63-53-55

**АПЕЛЛЯЦИОННАЯ
ПАЛАТА КИШИНЭУ**

2043, мун. Кишинэу, ул. Теилор 4,
www.instante.justice.md; e-mail:
cac@justice.md
Тел. (022) 63-53-53; Факс: (022) 63-53-55

№ 4-35/4-153 din 27.01.17

La № _____ din _____

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, nr. 28, MD-2004

În conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, Vă expediem sesizarea despre verificarea constituționalității sintagmei art. 198 al. 2 Cod de executare, ”dacă este necesar să se efectueze acte procedurale cu privire la o infracțiune săvârșită de un condamnat care execută pedeapsa închisorii, condamnatul, în baza mandatului de arest și/sau încheierii privind aplicarea sau, după caz, prelungirea măsurii preventive sub formă de arest a judecătorului de instrucție sau a instanței de judecată, poate fi lăsat în izolatorul de urmărire penală sau transferat în el pe o anumită perioadă care nu poate depăși termenul ținerii în stare de arest prevăzut în art.186 din Codul de procedură penală”, în sensul corespunderii cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova și art.17 din Convenția CEDO.

Anexă:

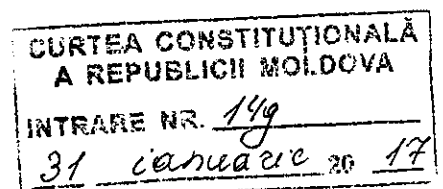
- Actul de sesizare, pe filă;
 - Copia încheierii Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 27.12.2016 în privința lui Teibaș Matvei;
 - Copia deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 10.01.2017 în privința lui Teibaș Matvei;
- Cu înalte considerațiuni,

Judecătorii Curții de Apel Chișinău

Iurie Iordan

Ghenadie Lîsîi

Maria Negru

**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail:
cac@justice.md
Tel. (022) 63-53-53; Fax: (022) 63-53-55

**АПЕЛЛЯЦИОННАЯ
ПАЛАТА КИШИНЭУ**

2043, мун. Кишинэу, ул. Теилор 4,
www.instante.justice.md; e-mail:
cac@justice.md
Тел. (022) 63-53-53; Факс: (022) 63-53-55

№

din

La №

din

S E S I Z A R E

Prezentată în conformitate cu prevederile art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție

I. AUTORUL SESIZĂRII:

Curtea de Apel Chișinău, judecătoria Iurie Iordan, Maria Negru și Ghenadie Lîsii.

Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Teilor nr. 4, e-mail: cac@justice.md, tel. (022) 635353, fax: (022) 660589.

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare verificarea constituționalității sintagmei art. 198 al. 2 Cod de executare, ” *dacă este necesar să se efectueze acte procedurale cu privire la o infracțiune săvârșită de un condamnat care execută pedeapsa închisorii, condamnatul, în baza mandatului de arest și/sau încheierii privind aplicarea sau, după caz, prelungirea măsurii preventive sub formă de arest a judecătorului de instrucție sau a instanței de judecată, poate fi lăsat în izolatorul de urmărire penală sau transferat în el pe o anumită perioadă care nu poate depăși termenul ținerii în stare de arest prevăzut în art. 186 din Codul de procedură penală*”, în sensul corespunderii cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova și art. 17 din Convenția CEDO.

III. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI EXAMINATE DE CĂTRE INSTANȚA DE RECURS

1. La data de 11.07.2016 în Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău a parvenit spre examinarea cauza penală de învinuirea lui Teibaș Matvei de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 189 alin.(6) CP al RM.

2. În cadrul examinării cauzei s-a stabilit că inculpatul Teibaș Matvei executa pedeapsa cu închisoare în Penitenciarul nr.15 - Cricova.

3. Consecvent, în ședința instanței de fond din 29 iulie 2016, procurorul în Procuratura sect. Râșcani, mun. Chișinău, Octavian Pavlovschi, a înaintat demers privind aplicarea în privința lui Teibaș Matvei a măsurii preventive-arestul, în vederea posibilității examinării cauzei, ținând cont de modificările în Codul de executare și că inculpatul execută pedeapsa în temeiul unei alte sentințe în

Penitenciarul nr.15 - Cricova, iar în Penitenciarul nr.13 mun. Chișinău inculpatul va fi deținut ca într-o instituție de detenție provizorie.

4. Prin încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, demersul procurorului Octavian Pavlovschi a fost admis, s-a aplicat măsura preventivă - arestul preventiv pe un termen de 30 zile în privința condamnatului Teibaș Matvei Fiodor, a.n. 26.06.1989, cu statut de inculpat în cauza penală nr. 1-1313/16, începând cu data transferului în Instituția Penitenciară nr. 13 mun. Chișinău, în temeiul încheierii enunțate, pentru a fi escortat în Judecătoria Râșcani mun. Chișinău și s-a dispus transferul condamnatului Teibaș Matvei Fiodor, a.n. 26.06.1989 din Instituția Penitenciară nr. 15 - Cricova, în Instituția Penitenciară nr.13 mun. Chișinău pentru examinarea cauzei penale cu nr. 1-1313/16 de învinuire a cet. Teibaș Matvei Fiodor de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 189 alin.(6) Cod Penal.

5. Inculpatul Teibaș Matvei a fost transferat în IP -13 la data de 08.09.2016.

6. La 04 noiembrie 2016 procurorul în Procuratura sect. Râșcani, mun. Chișinău, Octavian Pavlovschi, a înaintat demers privind prelungirea termenului arestării preventive cu 30 de zile în privința inculpatului Teibaș Matvei.

7. Prin încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 04.11.2016, a fost admis demersul procurorului privind prelungirea măsurii preventive în privința inculpatului Teibaș Matvei Fiodor și s-a prelungit măsura preventivă, arestul preventiv în privința inculpatului Teibaș Matvei Fiodor pe un termen de 30 zile, cu evidența termenului din data de 07.11.2016 pînă pe data de 07.12.2016.

8. Ulterior, procurorul în Procuratura sectorului Râșcani, mun. Chișinău, Octavian Pavlovschi, a înaintat demers privind prelungirea termenului arestării preventive cu 30 de zile în privința inculpatului Teibaș Matvei.

9. Prin încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 27.12.2016, a fost admis demersul procurorului privind prelungirea măsurii preventive în privința inculpatului Teibaș Matvei, fiind prelungită măsura preventivă - arestarea preventivă în privința inculpatului Teibaș Matvei pe un termen de 30 zile, cu evidența termenului arestării preventive începând cu 06.01.2017 pînă la 05.02.2017.

10. Nefiind de acord cu încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 27.12.2016 avocatul Sîrbu Violeta în numele inculpatului Teibaș Matvei a înaintat cerere de recurs prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii contestate și pronunțarea unei noi hotărîri prin care a respinge demersul procurorului.

11. În motivarea cererii de recurs a invocat că consideră neîntemeiată încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 27.12.2016, or Teibaș Matvei Fiodor a menționat că poate fi etapat la fiecare ședință de judecată din Penitenciarul nr. 15 Cricova, la Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău, astfel nu este necesară prelungirea măsurii preventive, cu deținerea lui Teibaș Matvei în Penitenciarul nr. 13.

12. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10.01.2017, a fost respins ca nefondat recursul declarat de avocatul Sîrbu Violeta în numele inculpatului Teibaș Matvei, și menținută fără modificări încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 27.12.2016, privind prelungirea măsurii preventive - arestarea preventivă pe un termen de 30 (treizeci) zile în privința inculpatului Teibaș Matvei, născut la 26.06.1989, cu evidența termenului arestării preventive începând cu 06.01.2017 pînă la 05.02.2017.

13. Judecând recursul avocatului Sîrbu Violeta în numele inculpatului Teibaş Matvei, examinând materialele cauzei, raportând situația de fapt la cea de drept, instanța de recurs a concluzionat că, Teibaş Matvei executa pedeapsa cu închisoare în Penitenciarul nr.15 – Cricova, respectiv, ținând cont de modificările în Codul de executare și că inculpatul execută pedeapsa în temeiul unei alte sentințe în Penitenciarul nr.15 - Cricova, iar în Penitenciarul nr.13 mun. Chișinău inculpatul va fi deținut ca într-o instituție de detenție provizorie, instanța de recurs a considerat ca întemeiate concluziile primei instanțe. Astfel, Colegiul Penal a conchis că sunt temeiuri rezonabile ca inculpatul Teibaş Matvei Fiodor, să fie deținut în Penitenciarul nr. 13, pentru a oferi OUP să întreprindă toate acțiunile de urmărire penală, sub toate aspectele, în cauza penală ce se află la moment în gestiunea procurorului, în baza art. 189 alin. (6) Cod penal, iar temeiurile indicate în recursul declarat, nu pot servi temei de admitere a recursului, în prezența circumstanțelor sus indicate.

IV. EXPUNEREA PRETINSEI ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIGINUL ACESTOR AFIRMAȚII

1. În cadrul examinării cauzei în ordine de recurs, Colegiul a constatat că, în conformitate cu art.198 alin.(2) Cod de Executare, este prevăzut că: dacă este necesar să se efectueze acte procedurale cu privire la o infracțiune săvârșită de un condamnat care execută pedeapsa închisorii, condamnatul, în baza mandatului de arest și/sau încheierii privind aplicarea sau, după caz, prelungirea măsurii preventive sub formă de arest a judecătorului de instrucție sau a instanței de judecată, poate fi lăsat în izolatorul de urmărire penală sau transferat în el pe o anumită perioadă care nu poate depăși termenul ținerii în stare de arest prevăzut în art.186 din Codul de procedură penală.

2. În speță s-a constatat că la judecătoria Râșcani, mun. Chișinău se află pre rol cauza penală de învinuire a lui Teibaş Matvei și Ivasiuc Grigore de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 189 Cod penal.

3. Concomitent s-a stabilit că Teibaş Matvei își execută pedeapsa penală stabilită pe o altă cauză penală, în penitenciarul nr. 15, or. Cricova.

4. Ca urmare, prin încheierea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, demersul procurorului Octavian Pavlovschi a fost admis, s-a aplicat măsura preventivă - arestul pe un termen de 30 zile în privința condamnatului Teibaş Matvei Fiodor, a.n. 26.06.1989, cu statut de inculpat în cauza penală nr. 1-1313/16, începând cu data transferului în Instituția Penitenciară nr. 13 mun. Chișinău, în temeiul încheierii enunțate, pentru a fi escortat în Judecătoria Râșcani mun. Chișinău și s-a dispus transferul condamnatului din Instituția Penitenciară nr. 15 - Cricova, în Instituția Penitenciară nr.13 mun. Chișinău pentru examinarea cauzei penale cu nr. 1-1313/16 de învinuire a cet. Teibaş Matvei Fiodor de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 189 alin.(6) Cod Penal. Inculpatul Teibaş Matvei a fost transferat în IP -13 la data de 08.09.2016.

5. În conformitate cu Codul de executare și Statutul executării pedepsei de către condamnați aprobat prin Hotărârea Guvernului cu nr.583 din 26.05.2005, pedeapsa închisorii și detențiunii pe viață stabilită prin hotărârea instanței de judecată se execută în condițiile prevăzute de art.72 din Codul penal, în penitenciare de tip deschis, semiînchis, închis, penitenciare pentru minori și penitenciare pentru femei, iar în caz de necesitate, pentru perioada acordării asistenței medicale specializate de staționar, și în spitale penitenciare, iar deținerea preveniților se efectuează în izolatoarele de urmărire penală.

6. Potrivit Codului de Executare, deținuții cu statut de condamnat își exercită toate drepturile civile și politice, cu excepția celor care au fost interzise, potrivit legii, prin hotărârea definitivă de condamnare, precum și a celor a căror neexercitare sau exercitare restrânsă rezultă inerent din privarea de libertate ori din rațiuni de menținere a siguranței deținerii însă, deținuții cu statut de prevenit sunt limitați în drepturile prevăzute pentru deținuții cu statut de condamnat, ca de exemplu nu pot beneficia de întrevederi de lungă durată, dreptul de a avea convorbiri telefonice de la telefonul public, dreptul de a participa la acțiunile culturale și sportive, ș.a.

7. Teibaș Matvei are statut de condamnat pe o altă cauză penală și își execută pedeapsa în penitenciarul nr. 15 din orașul Cricova, însă ținând cont de prevederile art.198 alin.(2) Cod de Executare, instanța de fond a dispus deținerea lui în Penitenciarul nr. 13, pentru întreprinderea acțiunilor de urmărire penală, sub toate aspectele, în cauza penală ce se află la moment în procedura instanței de judecată.

8. Menționăm că Teibaș Matvei a declarat în fața instanței de fond și a instanței de recurs că transferarea lui din penitenciar unde își execută pedeapsa, în izolatorul de detenție preventivă îi încalcă drepturile garantate de lege, cu atât mai mult că condițiile de detenție în penitenciar și în izolatorul de urmărire penală sunt diferite, de aceea drepturile lui cu statut de condamnat îi sunt lezate.

9. Prin prisma Convenției și practicii CEDO precum și a Constituției RM, se menționează că Statul este obligat să întreprindă toate măsurile necesare și să nu adopte legi care ar suprima sau ar **diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.**

10. În conformitate cu art. 54 al. 1 din Constituția RM, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi **care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.**

11. În acest context Colegiul consideră că încheierea instanței de judecată privind transferarea condamnatului Teibaș Matvei din penitenciar unde își execută pedeapsa, în izolatorul de detenție preventivă, îi poate leza ultimului drepturile garantate de Constituție și Convenția CEDO, deoarece condițiile de detenție în penitenciar și în izolatorul de urmărire penală sunt diferite, iar drepturile persoanelor cu statut de condamnat vis-a-vis de cele cu statut de prevenit, sunt mult mai extinse. Reiterăm că regimul de detenție în izolatorul de detenție preventivă diferă de regimul de detenție în penitenciar cu diferite regimuri.

12. În conformitate cu art. 1 din Recomandarea Comitetului de miniștri nr. 2 din 11.01.2006, **persoanele private de libertate își păstrează toate drepturile care nu le-au fost retrase prin lege, în urma deciziei de condamnare la pedeapsa cu închisoare sau de arestare preventivă.**

13. Or, o **privațiune de libertate va fi considerată inacceptabilă dacă ea constituie un mijloc de interferență cu alte drepturi și libertăți garantate de Convenție**. Drepturile persoanelor condamnate se exercită potrivit Constituției și legislației în vigoare. **Orice îngrădire a acestora se poate face tot în contextul acestor acte normative.**

14. În continuare, Colegiul mai menționează că în privința condamnaților care își execută pedeapsa penală în penitenciar, nu pot exista riscurile prevăzute de art. 176 alin.(1) CPP or, persoana care-și execută pedeapsa într-un penitenciar nu poate întreprinde careva măsuri de ascundere de la organul de urmărire penală sau de instanță, nu poate exercita presiuni asupra martorilor, nu poate nimici sau deteriora mijloace de probă sau împiedica într-un alt mod stabilirea adevărului în procesul penal, precum și săvârșirea de alte infracțiuni ori organizarea dezordinii publice, mai mult, urmează a se reține că dispozițiile art.198 alin. (2) Cod de executare, oferă doar posibilitatea de a efectua actele procedurale, însă cuprinsul normei respective contravine cu desăvârșire art. art. 175, 176 CPP al RM, dar și art. art. 5, 6, 17 CEDO, în subsidiar fiind necesar de menționat că normele indicate conțin riscurile și temeiurile ce constituie legalitatea aplicării măsurii preventive, arestul preventiv, însă dispozițiile art. 198 alin. (2) Cod de executare, nu se regăsesc în dispozițiile art. art. 175, 176 CPP al RM, dar și art. art. 5, 6, 17 CEDO, din contra, contravin.

15. Astfel, Colegiul consideră că în cazul în care sunt necesare acțiuni de urmărire penală în legătură cu săvârșirea de către condamnat a unei alte infracțiuni, acesta poate fi lăsat în continuare în penitenciarul în care își execută pedeapsa iar administrația instituției penitenciare să asigure escortarea persoanelor private de libertate la organele judiciare, la unitățile sanitare, unitățile de penitenciar, precum și în alte locuri cu respectarea condițiilor impuse de dispozițiile legale incidente, precum și de ordinele și dispozițiile interne.

16. Or, Colegiul consideră că persoana deja condamnată la închisoare și care își ispășește pedeapsa, deja se află în custodia deplină a statului și chiar dacă în privința acesteia a fost pornită o urmărire penală, condamnatul nu poate, real, crea careva riscuri prevăzute de art.176 CPP, pentru ai fi aplicată o careva măsură preventivă doar din simplul motiv că există o cauză penală pornită în privința sa.

17. Tot aici, se solicită și situația în care în privința condamnatului care își execută pedeapsa reală cu închisoare, ar fi bănuit de săvârșirea unei infracțiuni ușoare, care ar prevedea în exclusivitate ca sancțiune amendă sau muncă neremunerată în folosul comunității, categorie de infracțiuni care nu indică la temeinicia aplicării măsurii preventive celei mai aspre – arestul preventiv.

18. Ca de altfel, există și situații când persoana condamnată și care își execută pedeapsa reală cu închisoare, pe o altă cauză penală pornită în privința altei persoane, ar avea calitatea de parte vătămată. Prin urmare, potrivit legislației menționate, în vederea efectuării acțiunilor de urmărire penală, persoana condamnată urma a fi arestată pe un anumit termen și plasată în penitenciarul 13, ceea ce contravine normelor generale și drepturilor asigurate de legislație.

19. Nu poate fi omisă nici situația în care o persoană a fost condamnată la închisoare pentru o infracțiune din imprudență, cu ispășirea pedepsei într-un penitenciar de tip deschis și fiind bănuit de săvârșirea unei infracțiuni (ușoare sau mai puțin grave), îi este aplicată (fără careva temei legal) măsura preventivă arestul

preventiv și fiind plasată în penitenciarul de detenție preventivă nr.13, care potrivit regimurilor se atribuie la penitenciare de tip semiînchis, astfel, persoana ar fi supusă (în lipsa cărorva riscuri eminente prevăzute de art.176 CPP), unei pedepse inechitabile, ce ar fi considerată ca un tratament degradant, având și o tentă de discriminare.

20. În urma argumentelor enunțate, autorii sesizării consideră că simpla plasare a condamnaților la pedepse reale cu închisoare și care își ispășesc pedepsele în diferite penitenciare cu diferit regim, doar pentru a efectua (de către organul de urmărire penală) careva acțiuni de urmărire penală, nu este întemeiată și contravine tuturor normelor și legislației internaționale cu privire la pedepsele penale și la condamnați.

21. În comparație cu legislația altor state, putem exemplifica legislația României în conformitate cu care se stipulează că, *"în cursul judecății, arestarea preventivă se execută în secțiile speciale de arestare preventivă din penitenciare sau în centrele de arestare preventivă de pe lângă penitenciare, care se organizează și funcționează în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor"* (art. 120 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal).

22. Prin urmare se atestă o incertitudine din partea instanței de recurs în privința constituționalității sintagmei art.198 alin.(2) Cod de executare, în corespundere cu art.54 alin.(1) din Constituția RM și art.17 din Convenția CEDO, în contextul în care condamnatul care își execută pedeapsa în penitenciar este transferat în izolator de urmărire penală, în care condițiile de detenție preventive sunt mult mai severe iar drepturile deținuților în astfel de izolatoare este mai limitat comparativ cu drepturile deținuților cu statut de condamnat.

- **Prevederi relevante din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.**

În baza hotărârii menționate supra, Curtea Constituțională a hotărât:

1. În sensul art.135 alin.(1) lit. a) și g) coroborat cu art.20, 115, 116 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții:

- 1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit.a) din Constituție;
- 2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- 3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- 4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Până la adoptarea de către Parlament a reglementărilor în executarea hotărârii, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție.

Prevederi relevante din Codul jurisdicției Constituționale

Articolul 38. Subiecții cu drept de sesizare

(1) Curtea Constituțională exercită jurisdicția constituțională la sesizarea făcută de:

- a) Președintele Republicii Moldova;
- b) Guvern;
- c) ministrul justiției;
- d) Curtea Supremă de Justiție;
- f) Procurorul General;
- g) deputatul în Parlament;
- h) fracțiunea parlamentară;
- i) Avocatul Poporului;
- i¹) Avocatul Poporului pentru drepturile copilului;
- j) Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauz-Yeri) - în cazurile supunerii controlului constituționalității legilor, regulamentelor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și dispozițiilor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, ce îngrădesc împuternicirile Găgăuziei.

(2) Subiecții prevăzuți la alin.(1) pot face sesizări în probleme ce țin de competența lor, cu excepția sesizării:

- a) privind revizuirea Constituției, care poate fi făcută de subiecții indicați în Constituție art.141;
- b) privind constatarea circumstanțelor ce justifică dizolvarea Parlamentului, care poate fi făcută de Președintele Republicii Moldova;
- c) privind constatarea circumstanțelor ce justifică suspendarea din funcție a Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte al Republicii Moldova, care poate fi făcută în temeiul unei hotărâri a Parlamentului, semnate de Președintele Parlamentului;
- d) ce are ca obiect constituționalitatea unui partid, care poate fi făcută de Președintele Republicii Moldova, de Președintele Parlamentului, de Guvern, de ministrul justiției sau de Procurorul General. Președintele Parlamentului poate face sesizări numai în temeiul unei hotărâri a Parlamentului, Procurorul General – în

temeiul unei hotărâri a colegiului Procuraturii Generale, ministrul justiției – în temeiul unei hotărâri a colegiului Ministerului Justiției.

Articolul 39. Forma și conținutul sesizării

- (1) Sesizarea se prezintă în scris în limba moldovenească.
- (2) Sesizarea trebuie să fie motivată și să cuprindă:
 - a) denumirea Curții Constituționale ca instanță sesizată;
 - b) denumirea și adresa subiectului sesizării;
 - c) obiectul sesizării;
 - d) împrejurările pe care subiectul își întemeiază cerințele;
 - e) cerințele sesizării;
 - f) alte date referitoare la obiectul sesizării;
 - g) nomenclatorul documentelor anexate;
 - h) semnătura subiectului, codul și ștampila lui.

Prevederi relevante din Constituția Republicii Moldova:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

"Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Articolul 15 Universalitatea

Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

Articolul 16 Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sânt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20 Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26 Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

Articolul 53 Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 66 Atribuțiile de bază

Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

c) interpretează legile și asigură unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării.

Articolul 115 Instanțele judecătorești

(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

(...)

(4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sînt stabilite prin lege organică.

Articolul 116 Statutul judecătorilor

Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

Articolul 119 Folosirea căilor de atac

Împotriva hotărîrilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.

Articolul 134 Statutul

(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Articolului 135 Atribuțiile

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 140 Hotărârile Curții Constituționale

(1) Legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule din momentul adoptării hotărîrii corespunzătoare a Curții Constituționale.

(2) Hotărârile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate.

Prevederile relevante ale Legii nr.317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională (M.O., 1995, nr. 8, art. 86)

Articolul 4 Atribuțiile

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită la sesizare controlul constituționalității legilor, regulamentelor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și dispozițiilor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

(2) Competența Curții Constituționale este prevăzută de Constituție și nu poate fi contestată de nici o autoritate publică.

**Prevederile relevante ale Codului jurisdicției constituționale nr. 502- XIII
din 16 iunie 1995 (M.O., 1995, nr. 53-54, art. 597)**

Articolul 2 Autoritatea de jurisdicție constituțională

(1) Unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova este Curtea Constituțională.

(2) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească, garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Articolul 4

Competența în materie a Curții Constituționale

(1) în exercitarea jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională:

a) efectuează, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

(2) Se supun controlului constituționalității numai actele normative adoptate după intrarea în vigoare a Constituției Republicii Moldova - 27 august 1994.

(3) Curtea Constituțională examinează în exclusivitate chestiuni de drept.

Articolul 7

Prezumția constituționalității actelor normative

Orice act normativ, precum și orice tratat internațional la care Republica Moldova este parte se consideră constituțional până când neconstituționalitatea lui va fi dovedită în

procesul jurisdicției constituționale, cu asigurarea tuturor garanțiilor prevăzute de prezentul cod.

**Prevederi relevante ale Convenției Europene a Drepturilor Omului, în
vigoare pentru Republica Moldova din 1 februarie 1998:**

ARTICOLUL 5 Dreptul la libertate și la siguranță

1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;

b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei dețineri legale pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată, conform legii, de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;

c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit

o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșească o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

d) dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere sau despre detenția sa legală, în scopul aducerii sale în fața autorității competente;

e) dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;

f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.

2. Orice persoană arestată trebuie să fie informată, în termenul cel mai scurt și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse împotriva sa.

3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.

5. Orice persoană care este victimă unei arestări sau a unei dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol are dreptul la reparații.

ARTICOLUL 6 Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. [...]

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

ARTICOLUL 7 Nici o pedeapsă fără lege

1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

ARTICOLUL 13 Dreptul la un remediu efectiv

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale."

ARTICOLUL 14 Interzicerea discriminării

Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

ARTICOLUL 17 Interzicerea abuzului de drept

Nici o dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca autorizând unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de prezenta Convenție, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decât cele prevăzute de această Convenție.

Prevederi relevante ale Protocolului nr. 7 la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale:

ARTICOLUL 2

Dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală

1. Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară. Exercitarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care acesta poate fi exercitat, sunt reglementate de lege.

2. Acest drept poate face obiectul unor excepții în cazul infracțiunilor minore, definite prin lege, sau când cel interesat a fost judecat în primă instanță de către cea mai înaltă jurisdicție ori a fost declarat vinovat și condamnat ca urmare a unui recurs împotriva achitării sale.

Prevederi relevante ale Declarației Universale a drepturilor omului, ratificată prin Hotărârea Parlamentului RM nr.217-XII din 28.07.90:

Articolul 7

Toți oamenii sunt egali în fața legii și au dreptul fără deosebire la o protecție egală a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar încălca prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o astfel de discriminare.

Articolul 8

Orice persoană are dreptul să se adreseze în mod efectiv instanțelor judiciare competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce îi sunt recunoscute prin constituție sau prin lege.

Articolul 10

Orice persoana are dreptul in deplina egalitate de a fi audiata in mod echitabil si public de către un tribunal independent și imparțial care va hotărî fie asupra drepturilor și obligațiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acuzări în materie penala îndreptata împotriva sa.

Articolul 11

Orice persoana acuzata de comiterea unui act cu caracter penal are dreptul sa fie presupusa nevinovata pana când vinovata sa va fi stabilita in mod legal in cursul unui proces public in care i-au fost asigurate toate garanțiile necesare apărării sale. Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care nul constituiau, in momentul când au fost comise, un act cu caracter penal conform dreptului internațional sau național. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsa mai grea dacit aceea care era aplicabila in momentul când a fost săvârșit actul cu caracter penal.

Articolul 12

Nimeni nu va fi obiectul unor imixțiuni arbitrare în viața sa particulară, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondență, nici al unor atingeri ale onoarei sau reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor astfel de imixțiuni sau atingeri.

Prevederi relevante ale Pactului cu privire la drepturile civile și politice, deschis spre semnare de Adunarea generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966, intrat în vigoare la 23 martie 1967, Ratificat prin Hotărîrea Parlamentului nr.217-XII din 28.07.90:

ARTICOLUL 14

1. Toți oamenii sunt egali în fața tribunalelor și curților de justiție. Orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil și public de către un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege, care să decidă fie asupra temeiniciei oricărei învinuiri penale îndreptate împotriva ei, fie asupra contestațiilor privind drepturile și obligațiile sale cu caracter civil.
(...)

ARTICOLUL 15

1. Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care nu constituiau un act delictuos, potrivit dreptului național sau internațional, în momentul în care au fost săvârșite. De asemenea, nu se va aplica o pedeapsă mai severă decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii infracțiunii. Dacă ulterior comiterii infracțiunii, legea prevede aplicarea unei pedepse mai ușoare, delincventul trebuie să beneficieze de aceasta.

2. Nimic din prezentul articol nu se opune judecării sau condamnării oricărui individ din pricina unor acțiuni sau omisiuni care atunci când au fost săvârșite erau considerate ca fapte criminale, potrivit principiilor generale de drept recunoscute de toate națiunile.

ARTICOLUL 17

1. Nimeni nu va putea fi supus vreunor imixțiuni arbitrare sau ilegale în viața particulară, în familia, domiciliul sau corespondența sa, nici la atingeri ilegale aduse onoarei și reputației sale.

2. Orice persoană are drept la protecția legii împotriva unor asemenea imixțiuni sau atingeri.

Prevederi relevante ale Hotărârii Curții Constitutionale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova sunt următoarele:

53. Pornind de la natura subsidiară a mecanismelor CEDO, statele membre au obligația de a extinde mecanismele de protecție a drepturilor omului la nivel național, în conformitate cu angajamentele ce derivă din procesul de eficientizare a CEDO, asumate în cadrul Conferințelor de la Interlaken (18-19 februarie 2010), Izmir (26-27 aprilie 2011) și Brighton (19-20 aprilie 2012).

60. Curtea menționează că accesul liber la justiție constituie un aspect inerent al dreptului la un proces echitabil, principiu complex, cuprinzând mai multe relații și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină. Fără un acces efectiv la o instanță, drepturile oferite justițiabililor ar fi iluzorii.

61. Astfel, dreptul de acces la justiție este înțeles ca un drept de acces concret și efectiv, care presupune ca justițiabilul să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act constituind o atingere adusă drepturilor sale.

62. Curtea reține că, pentru asigurarea protecției efective a drepturilor omului, nu este suficient a consacra drepturile materiale și a preciza pe cale constituțională condițiile minime pentru realizarea unei justiții echitabile, condiții întregite cu legi organice cu privire la organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești. Este necesar, de asemenea, a stabili unele garanții procedurale de natură să consolideze mecanismele de protecție a acestor drepturi. Prin respectivele garanții procedurale, dreptul la un proces echitabil urmează a fi asigurat, în consecință, efectiv și eficace.

63. Curtea subliniază că dreptul la un proces echitabil presupune eo ipso prezumția de conformitate a actelor normative interpretate și aplicate de instanța judecătorească în actul de îndeplinire a justiției cu normele constituționale și legislația internațională.

76. Prin urmare, în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.

79. Astfel, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate.

80. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil. Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă de asemenea, posibilitate Curții Constituționale, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.

82. Curtea reține că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. 1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

83. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

86. Curtea reține că, prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești.

87. Având în vedere cele menționate, orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.

96. Curtea reține că, potrivit art. 115 din Constituție, justiția se înlăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii. La fel, în virtutea art. 116 din Legea Supremă, judecătorii din cadrul instanțelor de toate nivelele sunt independenți și se supun numai legii.

97. Independența judecătorilor este unul dintre principiile fundamentale de organizare și realizare a justiției. În aplicarea legii, independența judecătorilor exclude noțiunea de ierarhie, subordonare. Având rolul de a soluționa litigiile în mod obiectiv, conform legii, și fiind o putere prin ei înșiși, judecătorii nu pot primi ordine, instrucțiuni sau sugestii de nici un fel cu privire la activitatea lor judiciară,

nici din interiorul, nici din afara sistemului judiciar. Principiile internaționale statuează în mod explicit că judecătorii trebuie să ia decizii în deplină libertate și să acționeze fără restricție și fără a fi obiectul unor influențe, incitări, presiuni, amenințări sau intervenții nelegale, directe sau indirecte, indiferent din partea cărei persoane vin și sub ce motiv. Judecătorul, în calitate de deținător al autorității judecătorești, trebuie să-și poată exercita funcția sa în deplină independență în raport cu toate constrângerile/forțele de natură socială, economică și politică și chiar în raport cu alți judecători și în raport cu administrația judecătorească.

98. Prin urmare, Curtea reține că judecătorii trebuie să dispună de suficientă putere și să fie în măsură a și-o exercita în vederea îndeplinirii atribuțiilor. Independența judecătorului implică cerința soluționării litigiilor fără nici o ingerință, inclusiv din partea instanței ierarhic superioare."

103. Astfel, Curtea menționează că, în timp ce dreptul de a ridica excepția de neconstituționalitate aparține judecătorilor din cadrul instanțelor judecătorești de toate nivelele, precum și având în vedere caracterul formal al rolului Curții Supreme de Justiție și lipsa competenței acesteia de a se pronunța asupra excepțiilor de neconstituționalitate ridicate de instanțele judecătorești ierarhic inferioare, prevederile literelor a) și g) de la alin. (1) al articolului 135 din Constituție nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului altor instanțe ordinare de a sesiza instanța de jurisdicție constituțională.

107. în același timp, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g), sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza. O astfel de interpretare asigură principiul constituțional al independenței tuturor judecătorilor în soluționarea cauzelor și supremația Constituției în procesul de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale.

V. EXPUNEREA CERINTELOR AUTORULUI SESIZĂRII

Colegiul Penal consideră că sunt întrunite condițiile, menționate în Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova:

- obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.1 lit. a) din Constituție – instanța de judecată sesizează Curtea Constituțională pentru a se expune referitor la **verificarea constituționalității art. 198 al. 2 Cod de executare,** ” dacă este necesar să se efectueze acte procedurale cu privire la o infracțiune săvârșită de un condamnat care execută pedeapsa închisorii, condamnatul, în baza mandatului de arest și/sau încheierii privind aplicarea sau, după caz, prelungirea măsurii preventive sub formă de arest a judecătorului de instrucție sau a instanței de judecată, poate fi lăsat în izolatorul de urmărire penală sau transferat în el pe o anumită perioadă care nu poate depăși termenul ținării în stare de arest prevăzut în

art.186 din Codul de procedură penală”, în sensul corespunderii cu art.4, art. 54 din Constituția RM.

- excepția este ridicată de către Curtea de Apel Chișinău, or la examinarea în ordine de recurs a materialului privind prelungirea măsurii preventive în privința lui Teibaș Matvei, fiind învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 189 alin. (6) Cod penal, instanța de recurs a pus la îndoială constituționalitatea **art. 198 al. 2 Cod de executare,**” dacă este necesar să se efectueze acte procedurale cu privire la o infracțiune săvârșită de un condamnat care execută pedeapsa închisorii, condamnatul, în baza mandatului de arest și/sau încheierii privind aplicarea sau, după caz, prelungirea măsurii preventive sub formă de arest a judecătorului de instrucție sau a instanței de judecată, poate fi lăsat în izolatorul de urmărire penală sau transferat în el pe o anumită perioadă care nu poate depăși termenul ținerii în stare de arest prevăzut în art.186 din Codul de procedură penală”, în sensul corespunderii cu art.4, art. 54 din Constituția RM.

- nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate – din analiza jurisprudenței Curții Constituționale, judecătorii nu au depistat vre-o hotărâre anterioară a Curții în privința problemei expuse mai sus.

- În consecință, judecătorii solicită Curții Constituționale, să verifice constituționalitatea sintagmei art. 198 al.2 Cod de Executare, în sensul corespunderii cu art. 54 din Constituția RM și art. 17 din Convenția CEDO.

VI. ACTELE ANEXATE

Anexă:

- Actul de sesizare, pe file;
 - Copia încheierii Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 27.12.2016 în privința lui Teibaș Matvei;
 - Copia deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 10.01.2017 în privința lui Teibaș Matvei;
- Cu înalte considerațiuni,

VII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURILE

Declarăm pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Cu respect,

Judecătorii Curții de Apel Chișinău

Iurie Iordan

Maria Negru

Ghenadie Lîsîi

